

Asminderup jagtgård

Af Børge Green-Larsen

Det er en gammel tradition inden for kongehuset, at kongen har en jagtgård. Jagtgården i Trend har derfor mange forgængere. I gamle dage, hvor kongen havde udstrakte jagtterræner, og hvor befordringen foregik med hestevogn, var behovet større. Christian IV overtog 22 jagtgårde efter sin fader, 6 i Jylland og 16 på Sjælland. Medens 5 af de jyske lå i egnen omkring Silkeborg, lå de sjællandske spredt over hele øen. De fleste af gårdene forsvandt i svenskekrigen, og der er kun få efterretninger om dem.

Ifølge Trap Danmark lå der ved Svinninge ved den nu udtørrede Hovsø en større gård, Jagtgården eller Jægerhuset. Tilsyneladende findes der ingen trykte kilder om stedet. Der oppløjes af og til murbrokker, men ellers ved man ikke noget. Dragsholm lensregnskaber indeholder dog nogle oplysninger, som man fristes til at drage frem.

Asminderup jagtgård bestod af 3 huse, som uden tvivl var bygget i Frederik II's tid. Til gården hørte desuden et slagtehus og et kornhus, hvor bønderne kunne aflevere deres landgilde. For de bønder, som boede på Odden og ad Rørvig til, var det en praktisk ordning. Lensmanden, som ofte opholdt sig på disse egne i embedsmedfær, havde derfor et logement i jagtgården. Der blev ofte foretaget reparationer på stedet, og det er disse regnskabsbilag, som danner grundlaget for følgende:

Nordre længe, som var et muret bindingsværkshus på 19 fag, indeholdt de kongelige gemakker. Kongen og prinsen havde hver en stor stue (sal) med tilhørende sengekammer; desuden

nævnes sølvpopens kammer og en stor stue, hvor hofjunkerne spiste, samt et kammer, hvor de sov tilligemed sekretæren. Kongens længe lå mod vest og havde plads til 18 heste. Søndre længe indeholdt jagtgårdsmandens logement, som bl. a. bestod af en stor stue, hvor han „holdt hus“, samt et gæstekammer og tre mindre kamre. I køkkenet, som tillige indeholdt spisekammer og et køkkenkammer, stod en stor saltolde, hvor kongens olden- og landgildeflæsk blev saltet. Bageovnen var dækket af et halvtæg. På kongens befaling var der sat skodder for samtlige vinduer i jagtgården. Der var forøvrigt låst forsvarligt overalt i kongestuelængen, som kun blev benyttet, når der var jagt.

Fra det store kornhus, der lå for sig selv, førte en stenbro ind til gården, som var omgivet af et plankeværk. Kornmåleren havde sit logement i kornhuset og fik kosten i jagtgården. Han klagede idelig over, at kornet faldt igennem loftet ved siderne. Der faldt også korn ned i hans seng, men det var der råd for. Snedkeren satte en himmel over den. Ved samme lejlighed fik han en ny skive (bord) til at stå ved, når han afskrev bøndernes landgilde.

Der var sjældent fyrstelige gæster i jagtgården. Måske lå den for afsides. Ifølge kancelliets brevbøger var Christian IV på jagt i Asminderup i 1601 fra 5. til 8. august. Under opholdet udstedte han ikke mindre end 11 breve. I kongens skrivekalender fra 1621 omtaler han selv et besøg med følgende ord: „9. august gav jeg en skytte 4½ dl. for nogle ørne, han havde skudt“. Pigerne i jagtgården, hvor kongen blev i to dage, fik 3 rosenobler og „Een, som legte“ 2 rosenobler. I 1625, hvor kongen var engageret i Kejserkrigen, opholdt prins Christian sig på gården i et par dage. Fra dette besøg er bevaret tre breve, som er dat. „Asminderup på jagten, den 29. oktober“. Oluf Andersen på Kolflåt i Romsdalen fik bl. a. fredsbrev i en drabssag. Claus Daa på Dragsholm blev fritaget for værgemålet for Hans Lykkes børn. I det tredje brev, der var til Mogens Kaas, hedder det bl. a.: „Den fangne, som har stjålet en hest og er dømt til at hænges, må løslades, dog skal han forsværge landet“.

De første jagtgårdsmænd syntes kun at have været der få år

ad gangen. Man kender ikke navnene på dem alle; men fra 1632, hvor opsynet med gården blev overladt til skovrider Jørgen Christensen, syntes kongen at have fundet den rette mand. Han havde før været skytte og var gift med Ellen Hansdatter.

Efter Jørgen Skovriders død i 1645 var stedet uden beboere et års tid. I samme tidsrum var „Skovriders hus“ ude for en hård medfart. Dørene og vinduerne blev stjålet. Fjællelofterne blev brækket ned tilligemed panelet omkring bordet og under vinduerne i den store stue. Selve bordet var forøvrigt også stjålet. Der skulle således en større reparation og fornyelse til, inden den nye skovrider, Mathias Røder, kunne flytte ind.

Skovriderne havde en god ekstrarfortjeneste ved at skyde rovfugle i kongens vildtbane. Mellem 40 og 60 ørne og høge måtte hvert år lade livet. Klørerne blev samlet sammen og afleveret til lensmanden, der betalte en ort for hvert par kløer. Når skovrideren skulle skyde dyr til kongens fornødenhed, fik han udleveret et kvantum krudt og bly til formålet. Et år fik han f. eks. 2 skålpund krudt og 1 lispund bly af jægermesteren.

Jagtgården tog ikke synderlig skade i svenskekrigen. Mathias Røder var der stadig. I 1661 blev der foretaget en synsforretning, men kun over kornhuset, som derpå blev repareret*). Der manglede især tagsten, som blæste ned, fordi gården lå ud til den åbne mark. Fra samme år foreligger en kgl. bestalling til Røder, hvorefter hans gage som skovrider i Dragsholm len blev sat til 80 rdl. årligt*).

I bestallingsbrevet, som er underskrevet af Frederik III, fik Røder besked på, hvorledes han som skovrider skulle forholde sig i alle tænkelige situationer. Det hedder bl. a. heri: „Dersom han nogen betræder, som sig understår at skyde eller ødelægge dyr på Vor skove og ejendomme, som de ikke have lod eller del i, eller nogen med lange rør går uden for alfarvej i formeldte skove, skal han gøre sin flid at blive dem mægtig og føre dem til Vort slot Dragsholm, og dersom han ikke kan blive deres overmand, skal han dem efterfølge og med flid udspørge, hvem

*) Dragsholm amt: Regnskaber over visse og uvisse indkomster 1661—64.

de er og tilhører, og det på tilbørligen sted tilkendegive og med ingen se igennem fingre. Findes også nogen krybskytter af almuens folk, som understår sig at skyde dyr eller går med lange rør uden for alfar vej, at han ej kan blive dem mægtig, og de ej heller vil følges med ham, at give besked, hvem de er, tjener eller tilhører, skal han have fuldmagt at skyde et lod i dem og ingen skade eller tiltale derfor lide“.

Jagtgården er nævnt både i Frederik III's (1664) og Christian IV's (1688) matrikler. Matriklen fra 1664 giver følgende oplysning: „Udi dette sogn (Asminderup) er beliggende Kgl. Majestæts jagtgård, tilsammen med 3 længer bebyggt, noget bygfældig, hvoriblandt er et kornhus, hvor Kgl. Majestæts landgilde oplægges. Samme jagtgård beboes af skovrider Mathias Røder uden afgift“. Røder døde i 1680.

Den nye skovrider, Henrik Raabe, opnåede kun at være fire år i jagtgården. Der var nu to skovriderenker i byen. Mathias Skovriders enke, Dorthe Lauritsdatter, havde to gårde i fæste, bl. a. Vig sognekalds anneksgård i Asmindrup. Raabe var den sidste skovrider i jagtgården. Hans efterfølger, Peder Pedersen, som boede i Egebjerg sogn, havde dog en vis forbindelse med gården. I matriklen af 1688 er kongen nævnt som ejer af „Jærgergården“ i Asminderup. Ved sognepræsternes historiske indberetninger til Hoffmanns Foundationer i 1757 nævner den daværende præst slet ikke jagtgården, og man ved ikke, hvornår den er revet ned.
